

Peter Burke, *A Social History of Knowledge. Volume 11. From the Encyclopédie to Wikipedia* (Cambridge: Polity Press, 2012), 359 p., ISBN 978-0-7456-5043-2

Peter Burke, een van de grondleggers van de cultuurgeschiedenis, heeft met zijn *Social History of Knowledge* een belangrijk en populair thema te pakken. In verschillende plaatsen zijn immers recent onderzoeksinstituten naar de sociale en culturele geschiedenis van kennis opgericht, bijvoorbeeld het Zentrum Geschichte des Wissens in Zürich (2005). Historici interesseren zich steeds meer voor kennisoverdracht in het verleden in brede zin, waarbij de belangstelling veel verder reikt dan alleen de wetenschapsgeschiedenis.

Het eerste deel van Burkes werk over de sociale geschiedenis van kennis (*A Social History of Knowledge. From Gutenberg to Diderot*) verscheen in 2000 en behandelde de verwerving, verspreiding en de classificatie van kennis in de vroegmoderne tijd, eindigend bij de Encyclopédie van Diderot. In het tweede deel verlegt Burke zijn blik naar de moderne tijd en legt verbanden met het heden. De Britse historicus (geboren in 1937) blijft nogal vaag over de doelen die hij met zijn werk beoogt: enerzijds wil hij een dialoog stimuleren tussen historici van de vroegmoderne en de moderne tijd, anderzijds wil hij zowel continuïteiten beschrijven als wijzen op de historische veranderingen in het omgaan met kennis. Ook wil hij nationale, sociale en disciplinaire grenzen overschrijden. Als dit 'essay, impressionistic in its methods' (p. 7), zoals Burke zijn boek zelf typeert, al een centrale stelling heeft, zou dat volgens de auteur het aantonen zijn van 'coexistence and interaction of trends in opposite directions, an equilibrium of antagonisms that tips over into disequilibrium from time to time' (p. 2). Hij doelt hier bijvoorbeeld op het gelijktijdig bestaan van nationalisering en internationalisering van kennis, op secularisatie en een vernieuwde invloed van het geloof, of op professionalisering tegelijk met een 'amateurisering'. Burke omschrijft zichzelf als een 'pluralist', omdat hij het bestaan van meervoudige kennis wenselijk acht (p. 7).

De eerste vier hoofdstukken van het boek gaan over het verzamelen, analyseren, verspreiden en gebruiken van kennis, van ontdekkingsreizen en veldwerk tot het gebruik van vragenlijsten en de opkomst van archieven en (gesystematiseerde) bibliotheken. In de volgende hoofdstukken komt het verlies van kennis aan de orde; zowel het verbergen, vernietigen of verwerpen van kennis. Te denken valt hier aan staatsgeheimen, censuur en de destructie van inheemse kennis door het imperialisme. Ook wijst Burke hier op het statusverlies van disciplines als de astrologie, de frenologie, de parapsychologie en de eugenetica. De historicus keert zich hier tegen een progressivistische geschiedenis van wetenschap.

In het laatste deel van het boek benadrukt Burke de standplaatsgebondenheid van kennis (wat Donna Haraway 'situated knowledge' noemde). Onvermijdelijk is daarbij de relatie tussen macht en kennis, zoals door de overheid gestuurde wetenschap en de langzame verwelcoming van vrouwen en de lagere klassen aan de universiteit en in musea. In de conclusie onderstreept de auteur enkele lange-termijn ontwikkelingen: een explosie aan kennis en uitvindingen en een standaardisatie van kennis. Ook globalisering en democratisering behoren tot de trends met betrekking tot het historische weten. Daarentegen is de zogenaamde *information overload* volgens Burke geen modern probleem, waarmee hij wijst op een continuïteit.

De conclusie bevestigt het gevoel dat de lezer in het gehele boek bekruipt: het bevat eigenlijk geen enkel nieuw inzicht of duidelijke stelling, maar is een aaneenschakeling en opsomming van grotendeels bekende feiten. Waar het eerste deel nog stelde

een sociale geschiedenis te zijn die voortbouwde op theorieën (zowel de klassieke theorieën van Émile Durkheim en Max Weber als moderne theorieën van Michel Foucault en Pierre Bourdieu) (p. 10, deel I), ontbreekt deze doelstelling in het tweede deel. Burke noemt zijdelings wel belangrijke theoretici op het gebied van de (historische) kennissociologie (Karl Mannheim, Michel Foucault, Londa Schiebinger, Lorraine Daston) maar gaat niet met hen in dialoog. Meer recente ideeën over de cultuurgeschiedenis van kennis, zoals van Philipp Sarasin of Nancy Tuana, laat hij buiten beschouwing. Bovendien blijft zijn interpretatie van kennis uiteindelijk dicht bij de wetenschap en instituties als universiteiten, archieven, bibliotheken, musea, denktanks, tijdschriften en gezelschappen. Daarmee komt zijn meer antropologische methode, zoals we die uit zijn andere werk kennen, hier niet tot zijn recht. De comparatieve benadering van Burke, en zijn grote kennis van gebieden buiten Europa, met name Latijns-Amerika, is een pluspunt, hoewel deze tot niet meer leidt dan een interessant voorbeeld hier en daar. Daar waar Burke verbanden legt tussen heden en verleden, leidt dat slechts tot zeer algemene observaties, zoals zijn vermoeden dat het papieren boek zal blijven bestaan of dat academische specialisatie en interdisciplinaire samenwerking hand in hand gaan. Al met al jammer dat een boek over zo'n mooi thema zo weinig analyse bevat.

Willemijn Ruberg
Universiteit Utrecht

Gert Oostindie, *Postcolonial Netherlands. Sixty-five years of forgetting, commemorating, silencing* (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2011), 288 p. ISBN 9789089643537.

Ulbe Bosma, Jan Lucassen & Gert Oostindie, *Postcolonial Migrants and Identity Politics. Europe, Russia, Japan and the United States in Comparison* (New York – Oxford: Berghahn Books, 2012), 260 p. ISBN 978-0-85745-327-3.

Postcolonial migration has recently been subject to intense research. In 2010, Gert Oostindie, Professor of History at Leiden University and director of the Royal Netherlands Institute of Linguistics and Anthropology in Leiden, published a Dutch book on Postcolonial Netherlands, which was translated into English in the subsequent year. In this widely praised monograph, Oostindie investigates the position of postcolonial migrants in the Netherlands. He analyzes both the hard side – the right to travel to and take up residence in the Netherlands and to enjoy the same rights as established citizens – and the soft side, i.e. identity and culture. Oostindie introduces the notion of ‘postcolonial bonus’: the individual and collective advantages of migrants from the (former) colonies over other non-Western migrants. He argues that this bonus is gradually evaporating.

Oostindie approaches the subject from a very broad perspective, including the history of migrants associations, transnational contact, individual identities, and political participation. His most compelling chapters regard to the history of postcolonial memory and the role of postcolonial migrants in claiming their position in the national (colonial) past. Over the last decades, various groups have received a place in the country's history. The Dutch-Indian repatriates' demands for recognition of